

MEER MKB, MINDER REGELS

Verkiezingsmanifest 2025

DE **STEM** VAN
DE ONDERNEMER.

Voorwoord

Na slechts een klein jaar regeren, viel het doek voor kabinet-Schoof in juni van dit jaar. Dat nieuws kwam niet als een verrassing na maandenlange strubbelingen in de coalitie, maar was wel een teleurstelling voor veel ondernemers. Het bedrijfsleven heeft, nu meer dan ooit, behoefte aan perspectief en stabiel beleid. Plotselinge wisselingen van de wacht dragen niet bij aan het vertrouwen in de overheid.

Hoewel het Hoofdlijnenakkoord van het demissionaire kabinet veelbelovend leek, zijn er de afgelopen jaren te weinig stappen gezet om het ondernemersklimaat daadwerkelijk te verbeteren. Veel mooie woorden, maar weinig daden. Dat is betreurenswaardig, omdat het mkb de motor is en blijft van de Nederlandse economie.

De Tweede Kamerverkiezingen, die op woensdag 29 oktober 2025 plaatsvinden, bieden een kans om het belang van een bloeiend ondernemersklimaat wederom voor het voetlicht te brengen. Met dit Verkiezingsmanifest 2025 geeft ONL de partijen die deelnemen aan de verkiezingen in een klap een overzicht van de belangrijkste punten die leven bij mkb'ers. Van het nu eindelijk eens werk maken van een jaar loondoorbetaling bij ziekte, in plaats van twee jaar, tot aan heldere spelregels voor arbeids- en kennismigranten. Die hebben we simpelweg nodig om de grote tekorten op de arbeidsmarkt op te vangen. Een verlaging van de energiebelasting voor grote bedrijven geeft de economie een stimulans en bedrijven die voor de economische groei en van grote maatschappelijke waarde zijn, moeten voorrang krijgen bij een netaansluiting. Het is slecht een fractie van de zaken die zijn opgenomen in dit [Verkiezingsmanifest 2025](#).

Met de huidige gespannen situatie in de wereld is de urgentie groot. De effecten zijn ook in Nederland te merken door onder meer de stijging van energieprijzen en inkooprijzen. Om de Nederlandse economie weerbaar te maken, is er echt werk aan de winkel voor het nieuwe kabinet. Voordat de overheid de portemonnee kan trekken voor mooie plannen, moet het geld eerst wel verdiend worden door ondernemers. Het is belangrijk dat de Haagse politiek dit voor ogen blijft houden. Een gelijk speelveld, duidelijke en niet overvloedige regelgeving in combinatie met ruime financiering, voor bijvoorbeeld verduurzaming, zijn belangrijker dan ooit.

Het liefst ziet ONL dat er een investeringskabinet komt na de verkiezingen: een kabinet dat fors geld steekt in zaken als versterking van het stroomnet, infrastructuur en knelpunten op de arbeidsmarkt. Dat geeft de Nederlandse economie en het mkb de stimulans die in deze tijden zo hard nodig is.

Erik Ziengs
Voorzitter ONL voor Ondernemers

Aanbevelingen economie

Het mkb vormt de ruggengraat van onze economie. Desondanks worden deze ondernemers geconfronteerd met oneerlijke concurrentie, beperkte toegang tot financiering en minder fiscale vrijheid om te kunnen investeren. Om het mkb te laten groeien en banen te creëren, is het essentieel om te zorgen voor een eerlijk speelveld, betere financieringsmogelijkheden en een sociaal systeem waarin werken altijd loont. Het ondernemersklimaat is de afgelopen jaren verslechterd tot het punt dat ondernemers dreigen te stoppen of te vertrekken naar het buitenland. Dit moet een halt worden toegeroepen.

- Investeer in het mkb: ruimte, zekerheid en toekomstperspectief voor ondernemers
- Meer beschikbaarheid van financiering en aanpak woekerrentes
- Zorg voor een gelijk speelveld in de internationale handel
- Gelijke kansen voor ondernemers in grensregio's

Aanbeveling

Investeer in het mkb: ruimte, zekerheid en toekomstperspectief voor ondernemers

Het midden- en kleinbedrijf verdient een omgeving waarin ondernemerschap wordt beloond en gestimuleerd. Steeds vaker betalen grote bedrijven te laat aan kleine ondernemers, waardoor het mkb direct te maken krijgt met liquiditeitsproblemen en oplopende financiële druk. Het is noodzakelijk dat betaalafspraken strikt worden nageleefd en dat op overschrijding van wettelijke betaaltermijnen stevig wordt gehandhaafd, zodat mkb-ondernemers kunnen blijven investeren en innoveren.

Het huidige vpb-tarief en de mkb-winstvrijstelling zijn cruciale instrumenten om investeren en innoveren aantrekkelijker te maken voor mkb-ondernemers. ONL pleit voor een verlaging van de vpb-tarieven naar 16,5% laag tarief en 25% in het hoge tarief. Hiermee geven we het ondernemersklimaat een impuls om in Nederland te blijven investeren. Door deze stimulans en verruiming van de werkkostenregeling krijgen ondernemers ook meer ruimte om medewerkers passend te belonen en te motiveren. Tot slot zijn familiebedrijven de stabiele ruggengraat van onze economie en zorgen voor continuïteit, lokale werkgelegenheid en innovatie.

Het is essentieel dat de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) behouden blijft, zodat opvolging binnen familiebedrijven haalbaar en betaalbaar blijft voor de volgende generatie ondernemers. Alleen met voldoende ruimte om te ondernemen, eerlijke en duidelijke regels en slimme investeringen blijft Nederland ondernemend, innovatief en toekomstbestendig.

- Zorg voor strikte naleving van de regels als het gaat om betaaltermijnen tussen grote bedrijven en het mkb;
- Geef mkb-ondernemers weer ademruimte en bewegingsvrijheid; verlaag het vpb-tarief naar 16,5% (laag tarief) en 25% (hoog tarief);
- Behoud de mkb-winstvrijstelling en behoud innovatie- en investeringsruimte voor kleine ondernemers;
- Verruimde werkkostenregeling, zodat ondernemers meer ruimte hebben om hun werknemers ook op andere manieren dan salaris te belonen;
- Breng de komende jaren geen wijzingen aan in de BOR.

Meer beschikbaarheid van financiering en aanpak woekerrentes

Het nieuwe kabinet moet werk maken van een eerlijker en transparanter financieringslandschap voor het midden- en kleinbedrijf. Te veel ondernemers worden nog steeds geconfronteerd met een ondoorzichtige en soms zelfs uitbuitende markt voor non-bancaire financiering na een afwijzing van een lening bij de bank. Dit resulteert in woekerrentes door dubieuze adviseurs zonder verplicht diploma; iets dat onwetende ondernemers onder grote financiële druk zet. Er is behoefte aan verplichte vakbekwaamheid, toezicht en stimulering van toegankelijke alternatieve financieringsvormen. Ondernemers verdienen kapitaal tegen eerlijke voorwaarden, geen financiële valkuil.

- Stimuleer banken om standaardproducten aan te bieden die geschikt zijn voor het mkb. Dit zijn producten met lage kredieten tegen een lage rente onder voorwaarden die aansluiten bij de ondernemer;
- Bevorder de adviseringsrol en de rol van sparringpartner van banken voor ondernemers;
- Verplicht banken om ondernemers door te verwijzen naar een (erkend) adviseur of alternatief financier bij afwijzing van hun kredietaanvraag;
- Pak zakelijke woekerrentes aan door verplichte vakbekwaamheid van (alternatieve) geldverstrekkers te introduceren.

Aanbeveling

Gelijke kansen voor ondernemers in grensregio's

Ondernemers in grensregio's worden benadeeld door verschillen in accijnzen, belastingen en regelgeving met buurlanden. Dit leidt tot omzetverlies, oneerlijke concurrentie en economische weglek. Niet alleen voor bewoners van de grensstreken, maar ook voor inwoners uit de Randstad loont het om uit te wijken naar buurlanden om te tanken of boodschappen te doen. In 2024 leidde een accijnsverhoging van 8,2% tot een omzetsdaling van 8 tot 9% in Nederland op de verkoop van gedistilleerde dranken.

- Voorkom het weglekken van omzet en koopkracht naar buurlanden door accijnzen en belastingen beter af te stemmen;
- Onderzoek gerichte compensatiemaatregelen voor ondernemers die direct geraakt worden door grensoverschrijdende prijsverschillen;
- Zorg voor structureel beleid dat concurrentievervalsing aan de grens voorkomt en Nederlandse ondernemers beschermt.

“Bedrijven die zich bezighouden met de verhuur van audio, licht en videoapparatuur voor festivals en evenementen hebben behoefte aan beter toezicht op veiligheid en een eerlijke markt. Het is een kleine branche, maar de concurrentie op prijs is keihard. Deels is dat het gevolg van een aantrekkelijk beroep, waar je betrokken bent bij de grootste evenementen en tofste festivals, waardoor je als ervaren zzp’er regelmatig moet concurreren met vakantiekrachten of zelfs vrijwilligers. Wat ook meespeelt is dat de markt wordt overspoeld met goedkope apparatuur uit landen als China, die niet altijd aan dezelfde veiligheids- en kwaliteitseisen voldoen als Europese fabrikanten en waar soms anders gekeken wordt naar patenten, intellectueel eigendom en kopierecht. Het gevolg is dat hierdoor een lagere prijs kan worden gerekend voor de verhuur dan bedrijven, die flink hebben geïnvesteerd in A-merken op het gebied van audio en video. Maar hoewel de regeldruk steeds verder toeneemt, is er vaak wel sprake van papieren veiligheid. We moeten ons houden aan een berg voorschriften en regels, wat een hoop tijd en geld kost, maar er is nauwelijks sprake van toezicht. Op deze manier wordt eerlijke concurrentie heel moeilijk voor ondernemers die eerlijke uurtarieven rekenen, tijd en geld besteden aan veilige werkomstandigheden of degelijk materiaal kopen.”

*Menno Spek,
ondernemer in de evenementenbranche en
aangesloten bij de Vereniging Technisch
Toeleveranciers Evenementen (VTTE)*

Aanbeveling

Zorg voor een gelijk speelveld in de internationale handel

Het mkb verdient eerlijke concurrentie. Het nieuwe kabinet moet, samen met de Europese Unie, krachtiger optreden tegen het ongelijke speelveld binnen de internationale handel. Het gaat om slechte arbeidsomstandigheden, staatssteun, het systematisch ontwijken van Europese regelgeving en het dumpen van producten door platforms als Temu en Shein. Gebruik importtarieven (op pakketjes), certificering en handhaving om dumping te voorkomen. Handhaaf de bestaande Europese regelgeving strenger en zorg dat deze in alle lidstaten gelijk wordt toegepast, met duidelijke communicatie over handels- en tariefafspraken richting ondernemers.

- Treed als Europese Unie krachtig op tegen oneerlijke handelspraktijken door bijvoorbeeld slechte arbeidsomstandigheden of staatsteun in het buitenland. Gebruik hiervoor importtarieven en verplicht transparantie en certificering;
- Handhaaf beter op de regels die bedoeld zijn om een gelijk speelveld te garanderen;
- Communiceer tariefafspraken op een duidelijke manier naar de ondernemer.

Aanbevelingen verduurzaming

Het Nederlandse midden- en kleinbedrijf (mkb) vormt de ruggengraat van onze economie. Toch worden ondernemers steeds vaker geconfronteerd met belemmeringen die hun groei, innovatie en verduurzaming in de weg staan. Van netcongestie en hoge energiekosten tot complexe regelgeving en onhaalbare milieumaatregelen: het is tijd dat het mkb topprioriteit krijgt in het beleid. Alleen door ondernemers centraal te stellen, kunnen we bouwen aan een toekomstbestendige economie waarin duurzaamheid en ondernemerschap hand in hand gaan.

- Maak mkb topprioriteit bij oplossen netcongestie
- Maak beleid zero-emissiezone behapbaar voor de ondernemer
- Maak energie betaalbaarder
- Verduurzamen doe je samen met ondernemers

Aanbeveling

Maak mkb topprioriteit bij oplossen netcongestie

Uit cijfers van het Landelijk Programma Netcongestie (LAN) blijkt dat er eind 2024 8.440 bedrijven in de wachtrij stonden om stroom terug te leveren aan het net en nog eens 11.922 ondernemers die wachten op een aansluiting. Veel van deze verzoeken zijn van ondernemers, die door het capaciteitsgebrek op het stroomnet hun activiteiten niet kunnen uitbreiden of verduurzamen. Zo gaf een netbeheerder recent aan dat een ondernemer pas tussen 2028 en 2035 op het stroomnet aangesloten kan worden. Dit is onacceptabel in een economie die draait op ondernemerschap.

- Verzwaar het elektriciteitsnet drastisch. Installeer een landelijke taskforce met mandaat om knelpunten bij netverzwaring aan te pakken;
- Versnel en faciliteer energiehubbs, waarbij bedrijven onderling duurzame energie opwekken, lokaal opslaan en elkaars elektriciteitsvraag balanceren;
- Sta directe lijnen toe tussen bedrijven, zodat zij zonder tussenkomst van het openbare stroomnet energie kunnen uitwisselen;
- Beloon flexibiliteit. Ondernemers die bereid zijn om hun vraag aan te passen aan netcapaciteit verdienen een positieve prikkel;
- Maak bij netaansluitingen onderscheid, waarbij prioriteit wordt gegeven aan bedrijven die aantoonbaar bijdragen aan economische groei en van maatschappelijke waarde zijn;
- Zet in op slimme laadinfrastructuur bij energiestations, gecombineerd met lokale energieopslag. Dankzij geavanceerde batterijtechnologie kunnen voertuigen ook tijdens piekuren worden geladen zonder het elektriciteitsnet extra te belasten.

Aanbeveling

Maak beleid zero-emissiezone behapbaar voor de ondernemer

Sinds 1 januari 2025 zijn in verschillende Nederlandse steden zero-emissiezones (ZE-zones) ingevoerd. Alleen uitstootvrije, bedrijfsmatige bestel- en vrachtauto's zijn nog welkom binnen deze ZE-zones. ONL voor Ondernemers is hierover altijd helder geweest: de randvoorwaarden, waaronder voldoende laadpalen en ruimte op het stroomnet, moeten eerst op orde zijn voordat deze zones worden ingevoerd. Nu deze maatregel toch werkelijkheid is geworden, blijft ONL zich inzetten voor één duidelijke boodschap: de ondernemer moet centraal blijven staan. Alleen dan kunnen we zorgen voor een succesvolle en haalbare transitie

- Zorg als Rijksoverheid ervoor dat er geen nieuwe zero-emissiezones of uitbreiding plaatsvindt zolang de randvoorwaarden nog niet op orde zijn;
- Handhaaf in zero-emissiezones ook op buitenlandse kentekens. Dit voorkomt oneerlijke concurrentie voor Nederlandse ondernemers;
- Kijk meer naar alternatieve brandstoffen, die ook een rol kunnen spelen in de transitie. Denk aan HVO100 (Hydrotreated Vegetable Oil), lpg en waterstof;
- Zorg ervoor dat alle ontheffingen en vrijstellingen via één uniform loket lopen en overzichtelijker op een rij worden gezet;
- Stimuleer ondernemers die duurzame oplossingen bieden, zoals logistieke cityhubs, die ervoor zorgen dat het laatste traject naar de binnenstad op een milieuvriendelijke manier wordt afgelegd;
- Maak beleid dat lokaal ondernemerschap ondersteunt via lagere lasten, betere bereikbaarheid en samenwerking met gemeenten;
- Maak het aanvragen van ontheffingen ook na 2030 mogelijk.

“Het is goed dat er regels zijn, maar de hoeveelheid en het tempo waarin regelgeving toeneemt, is wel een probleem. Ik hoor vaak dat er te weinig tijd overblijft voor het ondernemen zelf. Het is voor mkb'ers bijvoorbeeld niet te doen om bij te houden met welk vervoersmiddel werknemers naar de zaak komen of om de CO2-uitstoot te berekenen die vrijkomt bij het transport van producten. Het wordt tijd voor realistische regelgeving waar ook op wordt gehandhaafd. Het besef moet terugkeren bij de politiek dat geld eerst verdiend moet worden door het bedrijfsleven, dan pas creëer je budget voor zaken als cultuur of het behoud van natuur.”

Joop van Veelen
Voorzitter Promotional Product Professionals
(PPP)
Eigenaar ProComm Partners

Aanbeveling

Maak energie betaalbaarder

Uit een onderzoek in opdracht van de Rijksoverheid is gebleken dat de energiekosten voor de industrie in Nederland veel hoger zijn dan in omliggende buurlanden. Dit verslechtert de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven. Grootverbruik wordt vaak geassocieerd met bijvoorbeeld de grote industrie, maar ook de horeca en kermisbranche vallen daar onder. Daarnaast is het behoud van de grotere industrie in het belang van het Nederlandse mkb. Het mkb is namelijk in grote mate afhankelijk van grote bedrijven; zij zijn de lokale toeleverancier of dienstverlener van deze organisaties.

- Geef net als omliggende landen korting aan grootverbruikers;
- Verlaag de belasting op energie. Hierdoor wordt ruimte gegeven aan bedrijvigheid en het ondernemerschap vergroot. Dat leidt uiteindelijk tot meer belastinginkomen.

Aanbeveling

Verduurzamen doe je samen met ondernemers

Ondernemers zien het belang in van verduurzaming. Toch brengen duurzame maatregelen vaak aanzienlijke kosten met zich mee. Deze kosten zijn vaak niet te behappen voor kleine ondernemers. Op de korte termijn is het begrijpelijk dat er wordt gekozen voor grote stappen richting verduurzaming, maar op de lange termijn is dit niet altijd houdbaar. Het is cruciaal dat ondernemers in Nederland kunnen blijven ondernemen. Zij zorgen immers voor economische groei en brengen geld in het laatje; middelen die nodig zijn om deze verduurzamingsmaatregelen te kunnen betalen. Alleen met een gezond ondernemersklimaat kunnen we duurzaam blijven investeren in de toekomst.

- Beperk groene regeldruk voor het bedrijfsleven, zodat de menselijke capaciteit volledig kan worden ingezet voor de verduurzamingsslag. Dit kan onder andere door het verbeteren van de MKB-toets. Betrek mkb-ondernemers nadrukkelijk bij de (tussen)evaluatie van wetgeving;
- Stel het midden- en kleinbedrijf vrij van intensieve rapportageverplichtingen of zorg voor uniforme rapportagemogelijkheden voor het mkb;
- Bewaak bij invoering nationale maatregelen (zoals verantwoordingsverplichting en de invoering UPV) het gelijke speelveld binnen de Europese Unie, zodat Nederlandse ondernemers kunnen blijven concurreren;
- Betrek de ondernemer actiever in de totstandkoming van beleid. Laat ondernemers met ideeën komen voor problemen die moeten worden opgelost of doelen die behaald moeten worden (zoals hergebruik en recycledoelstellingen Denk hierin mee met de ondernemers);
- Verruim venstertijden in de gemeenten. Dit praktische voorbeeld kan de ondernemer in staat stellen dezelfde lading te leveren in de stad met minder vrachtwagens, waardoor duurzaam transport betaalbaarder wordt;
- Zorg, bijvoorbeeld via de motorrijtuigenbelasting, voor een eerlijke verdeling van de kosten voor het gebruik van infrastructuur.

Aanbevelingen arbeidsmarkt

Het mkb wordt ook wel de banenmotor van de Nederlandse economie genoemd. Het is dan ook van belang dat werkgevers en werknemers weten waar ze aan toe zijn; met duidelijke wetgeving en werkbare regels. De afgelopen jaren kampt de arbeidsmarkt echter met tekorten. Veel mensen hebben werk, maar er zijn nog steeds veel onvervulde vacatures. Door bepaalde zaken slimmer te regelen praktisch of op arbeidsrechtelijk gebied, kan de krapte op de arbeidsmarkt worden terugschroefd en komen de noodzakelijke handjes weer beschikbaar voor de werkvloer; bijvoorbeeld in de horeca- en evenementenbranche.

- Lasten loondoorbetaling bij ziekte eerlijker verdelen
- Stuur de Wet Meer zekerheid flexwerkers terug naar de tekentafel
- Kies voor gerichte aanpak voor verlichting van de WIA-problematiek
- Voer het 'Nederlandse model' in voor ethische arbeidsmigratie
- Geef zelfstandigen de zekerheid die zij verdienen; ga door met de Zelfstandigenwet
- Laat onderwijs en arbeidsmarkt hand in hand gaan

Lasten loondoorbetaling bij ziekte eerlijker verdelen

Loondoorbetaling bij ziekte, met name het tweede jaar, is een zware last voor veel mkb'ers. Niet alleen zijn ondernemers verplicht het loon van hun zieke werknemer door te betalen; ze moeten vaak ook extra personeel aannemen of extern inhuren om het werk voort te zetten. In kleine bedrijven ontbreekt meestal de flexibiliteit om deze taken intern op te vangen, waardoor de kosten zich snel opstapelen. Het huidige beleid waarbij twee jaar loondoorbetaling verplicht is, brengt aanzienlijke risico's en onzekerheden met zich mee. Dat maakt het voor kleine werkgevers minder aantrekkelijk om mensen in vaste dienst te nemen.

ONL wil dat er opnieuw wordt gekeken naar de loondoorbetaling bij ziekte, zodat niet alle druk bij de (kleine) werkgever komt te liggen. Een eerlijkere verdeling van lasten zorgt ervoor dat werkgevers ruimte houden om te groeien en te innoveren, terwijl werknemers nog steeds verzekerd blijven van inkomenszekerheid bij ziekte.

Daarnaast is de transitievergoeding na langdurige ziekte en bij tussentijds ontslag toch weer verworpen tot een gouden handdruk. ONL pleit voor een andere invulling, gericht op échte transitie.

Door deze hervorming wordt de Nederlandse arbeidsmarkt, zowel voor werkgevers als voor werknemers, sterker en veerkrachtiger.

- Onderzoek het Duitse model, waarbij de loonkosten in het tweede ziektejaar deels bij de werkgever liggen en deels collectief worden gedragen via een verzekering. Een vergelijkende analyse met omliggende landen is hiervoor een goed vertrekpunt;
- Voer een proef in met een verkorte loondoorbetalingsplicht, specifiek in sectoren waar structureel sprake is van een hoog ziekteverzuim. Beperk in deze pilot de loondoorbetaling tot één jaar, zodat de financiële druk op ondernemers afneemt en de effecten van zo'n maatregel concreet kunnen worden gemonitord;
- Stel kleinere werkgevers (bijvoorbeeld tot 25 fte) in staat om slechts één jaar loon door te betalen, terwijl grotere werkgevers verantwoordelijk blijven voor twee jaar. Dit voorkomt disproportionele lasten voor het mkb;
- Verbind voorwaarden aan de transitievergoeding na langdurige arbeidsongeschiktheid en bij tussentijdse beëindiging, zodat deze wordt besteed aan bijscholing of aanpassing naar arbeidsvermogen.

“Er wordt al decennia geroepen door politici dat arbeid moet lonen, maar er wordt vervolgens niets mee gedaan. Hetzelfde geldt voor het terugbrengen van de twee jaar loondoorbetaling bij ziekte naar één jaar. De horecabranche is afhankelijk van flexwerkers. Je ziet dat de nieuwe regels belemmerend werken voor bijvoorbeeld studenten of 50-plussers die meer willen werken. In de nieuwe bandbreedtecontracten wordt een minimum- en maximaal aantal uren afgesproken, maar soms wil iemand meer uren draaien. Tegelijkertijd heeft meer werken ook consequenties. Veel jongeren en starters wonen noodgedwongen nog bij hun ouders. Ik heb een afwasser gehad die graag meer uren wilde werken, maar zijn moeder werd gekort op haar uitkering als hij dat zou doen. Er moet echt iets worden gedaan aan toeslagen of we moeten een zoon of dochter die langer thuis woont als een apart huishouden gaan zien, zodat de ouders niet worden gekort op bijvoorbeeld de AOW of uitkering.”

Michael Meeuwisse
Eigenaar Bodega De Posthoorn in Den Haag
ONL 500-lid

Aanbeveling

Stuur de Wet Meer zekerheid flexwerkers terug naar de tekentafel

ONL uit kritiek op het wetsvoorstel Meer zekerheid flexwerkers, dat door het demissionaire kabinet aan de Tweede Kamer is voorgelegd. Deze wet beoogt meer zekerheid en vastigheid te creëren voor werknemers. De afschaffing van het nulurencontract draagt echter niet bij aan bij de huidige arbeidsmarkt. In plaats van zekerheid bieden aan werknemers levert het wetsvoorstel veel meer risico op voor de werkgever. Werkgevers zullen hierdoor minder snel personeel aannemen, waardoor de werknemer ook minder snel aan een (flexibele) baan komt. Dit heeft negatieve gevolgen voor de arbeidsmarkt en uiteindelijk voor de economie.

De introductie van een bandbreedtecontract beperkt de contractvrijheid tussen werkgever en werknemer. Een oproepcontract zonder vast aantal uren kan in sommige gevallen beter aansluiten op de wensen en behoeften van beide partijen. ONL is voorstander van een systeem waarin contracten zonder vast uren aantal mogelijk zijn, mits beide partijen daarmee instemmen. Het wetsvoorstel bevat ook elementen die bijdragen aan meer zekerheid voor werknemers, maar verandert niets aan de flexibiliteit van vaste contracten. Het ontslagrecht blijft ongewijzigd, terwijl werkgevers pleiten voor versoepeling. Hierdoor nemen de risico's toe om werknemers vast in dienst te nemen, wat invloed kan hebben op keuzes binnen een krappe arbeidsmarkt.

Het aanpassen van de ketenregeling naar een administratieve vervaltermijn van vijf jaar wordt gezien als een beperking. Het vervangen van de huidige ketenregeling en invoeren van een administratieve vervaltermijn van vijf jaar vermindert de bewegingsvrijheid van zowel werkgevers als werknemers aanzienlijk. Deze strikte termijn belemmert hen om flexibel in te spelen op veranderende omstandigheden en persoonlijke wensen, waardoor maatwerkafspraken moeilijker te realiseren zijn. In kleinere regio's met weinig arbeidsmarktaanbod kan dit extra uitdagingen opleveren. De reden voor beëindiging van een contract is immers niet altijd toe te schrijven aan de werkgever, terwijl die door dit beleid hier wel de dupe van wordt.

- Maak flexibele contractvormen mogelijk als werknemer en werkgever hier allebei mee in stemmen;
- Beperk de werkgever niet zodanig door een administratieve vervaltermijn van vijf jaar;
- Maak deeltijdontslag mogelijk met een maximum op de reducering van het salaris en met behoud van het minimumsalaris;
- Schrap de preventieve ontslagtoets, zorg voor een soepelere ontslagbeschermingsregeling.

Aanbeveling

Kies voor gerichte aanpak voor verlichting van de WIA-problematiek

Werkgevers in het mkb ondervinden in toenemende mate de gevolgen van langdurige verplichtingen bij ziekte van personeel. De huidige procedures rondom de WIA (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen) en de re-integratie van zieke werknemers brengen veel onzekerheid en administratieve rompslomp met zich mee. Dit vertraagt niet alleen het herstel en de terugkeer naar werk, maar zorgt er ook voor dat waardevol arbeidspotentieel onbenut blijft. ONL pleit daarom voor een meer praktische en flexibele benadering: laat het oordeel van de bedrijfsarts leidend zijn bij de re-integratiebeoordeling en versnel zo het proces, waardoor zowel werkgevers als werknemers sneller duidelijkheid krijgen.

Om werkgevers verder te ondersteunen, is het belangrijk dat zij beter en eenvoudiger toegang krijgen tot de no-riskpolis van het UWW. Dit stimuleert het aannemen van mensen met een arbeidsbeperking en helpt om personeelstekorten op te vangen. Door deze maatregelen gelijktijdig in te voeren, krijgen ondernemers meer ruimte om te ondernemen én kunnen werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt gemakkelijker een baan krijgen.

Het is essentieel dat de arbeidsmarktinrichting en sociale voorzieningen aansluiten op de realiteit van werkgevers én werknemers. Door slimme en doeltreffende aanpassingen, zoals meer ruimte voor flexibiliteit in contracten, betere begeleiding bij re-integratie en toegankelijke ondersteuning via het UWW, kunnen we samen werken aan een arbeidsmarkt die toekomstbestendig is en kansen biedt aan iedereen.

Voer het 'Nederlandse model' in voor ethische arbeidsmigratie

Met de krapte op de arbeidsmarkt is helder geworden dat arbeidsmigranten, zowel uit de Europese Unie als daarbuiten, essentieel zijn. Van buiten de EU komen arbeidsmigranten met aantoonbare economische en maatschappelijke meerwaarde, zoals technisch experts, verpleegkundigen en specialistische koks.

De arbeidsmigranten, die uit landen binnen de Europese Unie komen, zijn vooral actief in de logistieke sector en landbouw. De Commissie Roemer toonde aan dat er bij ongereguleerde arbeidsmigratie veel mis kan gaan.

ONL vindt dat dit anders moet. Arbeidsmigranten moeten zich welkom voelen, bijdragen aan de maatschappij en terecht komen op plekken waar ze het hardst nodig zijn. ONL pleit daarom voor een nieuwe aanpak, geïnspireerd op het Canadese model. Beleid moet gericht zijn op het tijdelijk invullen van tekorten per sector. Op basis van deze tekortcijfers mag een vooraf vastgesteld aantal migranten tijdelijk naar Nederland komen. Er is behoefte aan zowel kennismigranten als vakmensen. Zij verdienen betere arbeidsvoorwaarden, goede huisvesting en begeleiding om te integreren. Arbeidsmigratie is simpelweg nodig vanwege de tekorten op de arbeidsmarkt. Succesvol arbeidsmigratiebeleid vraagt wel om duidelijke voorwaarden, afspraken en nauwe samenwerking tussen werkgevers en overheid. Wij noemen dit het 'Nederlandse model'.

- Bied voldoende ruimte voor arbeidsmigranten met een aantoonbare economische en maatschappelijke waarde;
- Neem voorbeeld aan het Canadese arbeidsmigratiemodel;
- Stel op basis van onderzoek vast hoeveel arbeidsmigranten er per sector voor een (voorlopig) vastgezette periode naar Nederland mogen komen;
- Zie als overheid toe op fatsoenlijke huisvesting en bied voldoende sociale voorzieningen voor arbeidsmigranten.

Aanbeveling

Geef zelfstandigen de zekerheid die zij verdienen; ga door met de Zelfstandigenwet

Zelfstandigen zijn van onschatbare waarde voor de Nederlandse arbeidsmarkt en zijn belangrijk voor de economie. Heldere kaders voor zelfstandigen zijn noodzakelijk. Er moet duidelijkheid komen over hun positie en daarnaast moeten zelfstandigen worden beoordeeld op basis van ondernemerscriteria die aansluiten bij de praktijk. Het huidige overheidsbeleid rondom zelfstandigheid is vaak te verwarrend en leidt tot onzekerheid voor zowel ondernemers als opdrachtgevers. Om dit op te lossen, pleit ONL voor het schrappen van het wetsvoorstel VBAR en het doorzetten van de Zelfstandigenwet. Daarnaast moet het rechtsvermoeden op basis van uurtarief zo snel mogelijk worden ingevoerd, zodat zelfstandigen direct profiteren van meer rechtszekerheid en opdrachtgevers duidelijke richtlijnen hebben. Hiermee wordt schijnzelfstandigheid en uitbuiting direct een halt toegeroepen. Deze wet krijgt brede steun vanuit de politiek, het bedrijfsleven en de arbeidsmarkt en biedt zelfstandigen de ruimte én zekerheid die zij nodig hebben. Met duidelijke ondernemerscriteria en een effectieve toets wordt het onderscheid tussen zelfstandigen en werknemers helder, zodat alle partijen weten waar ze aan toe zijn en zelfstandig ondernemerschap in Nederland kan blijven bloeien.

- Ga door met de Zelfstandigenwet, stop met het wetsvoorstel VBAR;
- Voer zo snel mogelijk het rechtsvermoeden op basis van uurtarief in.

Aanbeveling

Laat onderwijs en arbeidsmarkt hand in hand gaan

Het onderwijs in ons land moet beter aansluiten op de snel veranderende arbeidsmarkt. Jongeren krijgen nu te weinig kansen om vaardigheden te ontwikkelen die cruciaal zijn voor ondernemerschap, samenwerking en zelfredzaamheid. Dat is volgens ONL een gemiste kans, want de ondernemers van morgen zitten vandaag in de schoolbanken. Door ondernemerschap een vaste plek te geven in het curriculum kunnen leerlingen leren om initiatief te nemen, problemen op te lossen en verantwoordelijkheid te dragen. Ook is het belangrijk dat er meer waardering komt voor praktisch en toegepast onderwijs. Deze opleidingen leveren onmisbare vakmensen voor het mkb; de motor van de Nederlandse economie.

De uitdagingen rondom de energietransitie, vergrijzing en digitalisering vragen juist om praktische experts. Om deze beroepen aantrekkelijker te maken, moeten kinderen op jonge leeftijd kennismaken met ambachtelijke sectoren en kunnen meelopen met vakmensen. Landelijke campagnes kunnen bijdragen aan een herwaardering van vakmanschap. Door de scheidslijnen tussen mbo, hbo en universiteit te verkleinen, ontstaan meer gelijke kansen en wordt de waarde van elk niveau zichtbaar. Investeren in onderwijs dat aansluit bij de arbeidsmarkt bevordert niet alleen de economie, maar vergroot ook het welzijn en de inzetbaarheid van toekomstige generaties. Zo zorgen we ervoor dat het onderwijs en de arbeidsmarkt elkaar versterken.

- Veranker ondernemerschap en praktijkervaring in het curriculum van basis- en middelbare scholen;
- Laat leerlingen op jonge leeftijd kennismaken met praktische en ambachtelijke beroepen via stages of meeloopdagen;
- Start een landelijke campagne om vakmanschap en praktisch opgeleide beroepen positief onder de aandacht te brengen.

Je stem laten horen in politiek Den Haag?

Sluit je nu aan bij hét mkb-ondernemersnetwerk van Nederland en zorg dat jouw stem gehoord wordt in politiek Den Haag

Dit Verkiezingsmanifest is tot stand gekomen met behulp van:

- Onze partners
- ONL 500-community
- Vrienden van ONL

Vereniging Importeurs Verre Oosten
Far East Importers Association

Beroepsorganisatie voor specialisten in bedrijfsoverdracht

